

Ohjaussuunnitelmassa tavoite on tukea opiskelijaa lukio-opinnoissa ja henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnassa, nuoren kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä ja antaa tarvittavat tiedot ja taidot jatko-opintoihin hakeutumisessa.

OHJAUKSEN TYÖTEHTÄVÄT

Rehtori

- toimii yhteistyössä opinto-ohjaajan, ryhmänohjaajien ja aineenopettajien kanssa
- toimii yhteistyössä alueen muiden lukioiden ja oppilaitosten rehtorien kanssa
- toimii yhdessä aineenopettajien kanssa kansainvälisten oppilaitosten kanssa
- tunnustaa opiskelijan muualla suoritetut opinnot tai muuten hankitun osaamisen lukion oppimäärään yhdessä aineenopettajan kanssa
- päättää opiskelijan oikeudesta kurssin itsenäiseen suoritukseen
- päättää opiskelijan oikeudesta suorittaa maksullisia opintoja mikäli kustannukset jäävät lukion maksettavaksi
- myöntää luvan hyväksyttävästä syystä 4-10 päivää kestäväan etukäteen tiedossa olevaan poissaoloon ja tiedottaa poissaolosta aineenopettajille merkitsemällä sen Wilmaan
- tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista
- tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille ylioppilaskokeeseen osallistumisen käytännön järjestelyistä
- informoi opiskelijoita ja huoltajia mahdollisuudesta anoa erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille erityisjärjestelyitä ylioppilaskokeissa
- tarkastaa opiskelijan oikeuden osallistua ylioppilaskirjoituksiin
- tarkastaa opiskelijan oikeuden saada lukion päättötodistus
- päättää opintonsa alle 18-vuotiaana aloittaneen oikeudesta siirtyä aikuisopiskelijaksi, mikäli opiskelijan opinnot eivät ole olleet keskeytyneenä yli vuoden.

Opinto-ohjaaja

- toimii yhteistyössä rehtorin, ryhmänohjaajien, aineenopettajien ja koulusihteerin kanssa
- toimii tarvittaessa yhteistyössä alueen muiden oppilaitosten opinto-ohjaajien kanssa
- ohjaa opiskelijoita lukion käytänteissä
- suunnittelee, organisoii ja toteuttaa opinto-ohjausta
- suunnittelee ja organisoii tutor-toimintaa
- vastaa opinto-ohjauksen valtakunnallisten pakollisten ja paikallisten soveltavien kurssien toteuttamisesta
- ohjaa opiskelijoita henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisessa ja kurssivalintojen tekemisessä sekä seuraa valintojen toteutumista
- seuraa opiskelijan kokonaiskurssimäärän täyttymistä
- tiedottaa oppilaitoksessa opiskeleville yhdistelmäopiskelijoille lukio-opintojen jaksokohtaisesta kurssitarjottimesta ja ohjaa kurssivalinnoissa lukio-opintojen osalta
- tiedottaa ylioppilastutkinnon hajauttamisesta ja ohjaa hajauttamissuunnitelman laadinnassa

- ohjaa opiskelijoita henkilökohtaisesti urasuunnitteluun, jatkokoulutukseen sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä
- järjestää tutustumiskäyntejä ja esittelyjä erilaisista jatko-opintomahdollisuuksista ja koulutusväylistä
- ohjaa lukionsa päättävän opiskelijan laatimaan jatko-opiskelusuunnitelman
- huolehtii yhteydenpidosta muihin oppilaitoksiin sekä koulun ulkopuolisiin asiantuntijoihin, työ- ja elinkeinoelämään sekä työvoimaviranomaisiin
- ohjaa opiskelijoita tarvittaessa muiden asiantuntijoiden luo sekä tekee yhteistyötä koulupsykologin, koulukuraattorin ja terveydenhoitajan kanssa opiskelijahuoltosuunnitelman mukaisesti
- neuvottelee oppilaitoksen vaihtamista tai opintojen keskeyttämistä harkitsevan opiskelijan ja tarvittaessa myös hänen huoltajiensa kanssa käyden läpi keskeyttämisen tai oppilaitoksen vaihtamisen mahdollisia vaihtoehtoisia ratkaisuja
- tiedottaa opiskelijahuoltosuunnitelman edellyttämällä tavalla yhteistyötahoja lukion keskeyttäneistä.

Ryhmänohjaaja

- toimii yhteistyössä rehtorin, opinto-ohjaajan ja aineenopettajien kanssa
- on ryhmänsä opiskelijoiden tiedottaja ja yhdysside ryhmää ja sen yksittäisiä jäseniä koskevissa asioissa kouluyhteisössä
- tekee yhteistyötä opinto-ohjaajan ja rehtorin kanssa ryhmäänsä koskevissa asioissa
- pitää joka jaksossa ryhmänohjaustuokion ryhmälleen
- ohjaa osaltaan opiskelijoita lukion käytänteisiin
- seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen edistymistä ja valintojen toteutumista yhdessä opinto-ohjaajan kanssa
- myöntää luvan hyväksyttävästä syystä 1-3 päivää kestäväan etukäteen tiedossa olevaan poissaoloon ja tiedottaa poissaolosta aineenopettajille merkitsemällä sen Wilmaan
- vastaanottaa ja tarvittaessa merkitsee huoltajien ilmoitukset ryhmänsä opiskelijoiden poissaoloista Wilmaan
- seuraa ryhmänsä opiskelijoiden poissaoloja Wilmassa
- huolehtii säännöllisestä henkilökohtaisesta yhteydenpidosta oman ryhmänsä opiskelijoiden huoltajiin esimerkiksi jaksoarviointien yhteydessä
- järjestää tarvittaessa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen mahdollisuuden yhteiseen keskusteluun
- vastaa omalle ryhmälle kuuluvien koulun tapahtumien järjestelyistä
- osallistuu ryhmänsä mukana koulun yhteisiin tilaisuuksiin.

Aineenopettaja

- toimii yhteistyössä rehtorin, opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan kanssa
- toimii tarvittaessa yhteistyössä alueen muiden oppilaitosten oman aineenopettajien sekä työelämän edustajien kanssa
- ohjaa omien aineiden osalta opiskelijoiden kurssivalintoja, ylioppilaskirjoitussuunnitelman laadintaa ja hakeutumista mahdollisiin lisäopintoihin
- ohjaa opiskelijoita oman aineensa opiskelutekniikkaan ja ylioppilaskirjoituksiin liittyvissä kysymyksissä

- tekee alustavan päätöksen opiskelijan oikeudesta suorittaa oman aineen kurssi itsenäisesti
- ilmoittaa ryhmänohjaajalle ja opinto-ohjaajalle tapauksista, joissa opiskelija jää saapumatta kurssille, jolle on ilmoittautunut
- käy jokaisen kurssin alussa läpi kurssin arviointikriteerit ja kurssin arviointiperusteena olevat tehtävät tai näytöt
- ohjaa opiskelijoita itsearvioinnissa ja omien opiskelutaitojen kehittämisessä
- seuraa opiskelijan opintomenestystä ja kurssikertymää omassa oppiaineessaan
- seuraa omalta osaltaan opiskelijan poissaoloja kurssilta
- tarkistaa omien aineidensa osalta, että opiskelijalla on pakolliset kurssit suoritettuina ennen ylioppilaskokeeseen osallistumista
- tarkistaa omalta osaltaan, että opiskelijalla on oppiaineen oppimäärä hyväksytysti suoritettu ennen päättötodistuksen kirjoittamista.
- ohjaa oman aineensa tutor-opiskelijoita.

Koulusihteeri

- tiedottaa opiskelijoille opintotuki- ja koulumatkatukiasioista
- vastaanottaa kirjallisen vahvistuksen ylioppilaskokeeseen ilmoittautumisesta
- vastaanottaa opiskelijan kirjallisen pyynnön saada päättötodistukseen numeroarvosanan sijasta suoritusmerkintä opetussuunnitelman kohdan 6.4. *Oppiaineen oppimäärän arviointi* mukaisesti.

Tutor-opiskelija

Lukiossa toimii sekä aine- että ystävätutoreita. Ainetutorointi perustuu opiskelijan omaan kiinnostukseen ja harrastuneisuuteen jossakin/joissakin oppiaineissa. Ystävätutorointi on luottamustoimi, johon toimeen oppilaskunta valitsee keskuudestaan vähintään yhden opiskelijan kustakin opiskelijaryhmästä.

Ainetutor

- toimii yhteistyössä opinto-ohjaajan ja aineenopettajan kanssa
- järjestää oman tutoraineensa tukiovetusta vertaisryhmissä
- osallistuu lukio-opintojen esittelytilaisuuksiin.

Ystävätutor

- toimii yhteistyössä ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan, oppilaskunnan hallituksen ja koulukuraattorin kanssa
- ohjaa opiskelijoita lukion käytänteissä
- osallistuu tapahtumien järjestämiseen
- osallistuu lukio-opintojen esittelytilaisuuksiin.

OHJAUKSEN TOIMINTAMALLI LUKIOVUOSITTAIN

Kouluun tulijoiden ohjaus

- Oppilaskunnan hallitus ja opinto-ohjaaja järjestävät huhtikuussa lukio-opintojen esittelytilaisuuden Ainiovaaran koulun 8. luokan opiskelijoille.
- Opinto-ohjaaja järjestää marras-joulukuussa kaikille Ainiovaaran koulun 9.-luokan

oppilaille tutustumiskäynnin lukiolle. Ulkopaikkakuntalaisille vastaava tutustumiskäynti järjestetään erikseen sovittavalla tavalla.

- Rehtori ja opinto-ohjaaja osallistuvat joulukuussa Ainiovaaran koulun järjestämään yhteishakuiltaan.
- Lukioon hakevat 9-luokkalaiset tutustuvat tammikuussa lukio-opintoihin yhtenä koulupäivänä. Tarvittaessa järjestetään useampia tutustumispäiviä.
- Opinto-ohjaaja toimittaa maaliskuussa toisen asteen yhteisvalinnan päätyttyä alustavat kurssivalintalomakkeet Ainiovaaran yläkoululle sekä ulkopaikkakunnalta lukioon hakeutuville
- Rehtori ja opinto-ohjaaja järjestävät 9-luokkalaisten vanhemmille vanhempainillan huhtikuussa.
- Lukioon valittujen nimilista on nähtävänä koulun ulko-ovessa 2. asteen yhteishakuaiakataulun mukaisesti. Valituksi tulleet vahvistavat opiskelupaikan vastaanottamisen lukion kansliaan juhannukseen mennessä.
- Opinto-ohjaaja käy läpi täydennyshaussa lukioon hakeneiden kurssivalinnat syyslukukauden alussa.

1. vuosikurssilla olevien ohjaus

- Opiskelijat tutustuvat kouluun ja sen toimintaan ryhmäohjaajan johdolla.
- Rehtori ja aineenopettajat järjestävät opiskelijoille säännöllisesti tvt-ohjausta ensimmäisen jakson aikana.
- Rehtori, opinto-ohjaaja ja ryhmäohjaaja järjestävät ensimmäisen jakson jälkeen vanhempainillan.
- Ryhmäohjaaja järjestää opiskelijoiden kanssa koulun yhteisen joulujuhlan.
- Opinto-ohjaaja vastaa opiskelijoiden ohjauksesta yksilö- ja ryhmätilanteissa.
- Opinto-ohjaaja opastaa opiskelijoita henkilökohtaisen opiskeluohjelman laadinnassa ja omien opintojen seuraamisessa. Seuranta tehdään aina jakson vaihtuessa arviointikokouksen jälkeen. Opiskelijat palauttavat opinto-ohjaajalle tarkistetun suunnitelman.
- Ryhmäohjaaja vastaa omalta osaltaan paitsi poissaolojen, myös kurssikertymän seurannasta, ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin.
- Aineenopettajat informoivat opiskelijoita oman aineensa kurssivalinnoista ja kurssien sisällöistä kevätlukukaudella.

2. vuosikurssilla olevien ohjaus

- Opinto-ohjaaja, ryhmäohjaaja ja rehtori järjestävät syyslukukauden aikana vanhempainillan, jossa mm. informoidaan syksyn ylioppilaskirjoituksista.
- Ryhmäohjaaja pitää ryhmälleen ryhmäohjaustuokion joka jakso.
- Ryhmäohjaaja järjestää opiskelijalle ja hänen huoltajalleen tarvittaessa mahdollisuuden keskusteluun.
- Ryhmäohjaaja järjestää opiskelijoiden kanssa koulun yhteisen abikonvan ja vastaa vanhojen päivän järjestelyistä yhdessä LI6-kurssin opettajan kanssa.
- Opinto-ohjaaja vastaa opiskelijoiden henkilökohtaisen opiskeluohjelman päivytyksestä ja seurannasta. Seuranta tehdään aina jakson vaihtuessa arviointikokouksen jälkeen. Opiskelijat palauttavat opinto-ohjaajalle tarkistetun suunnitelman.
- Opinto-ohjaaja vastaa yo-kirjoitusten hajauttamissuunnitelman laadinnasta.
- Opinto-ohjaaja tutustuttaa opiskelijoita jatko-opintomahdollisuuksiin oppilaitosvierailuilla ja erilaisilla esittelyillä.

- Ryhmänohjaajat ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijoiden kurssikertymää ja opintojen etenemistä.
- Rehtori pitää opiskelijoille ylioppilaskirjoitusinfon ennen kevään ylioppilaskirjoituksia helmikuun lopussa.

3. ja 4. vuosikurssilla olevien ohjaus

- Rehtori, opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja järjestävät syyslukukauden aikana vanhempainillan.
- Ryhmänohjaaja järjestää opiskelijoiden kanssa koulun yhteisen itsenäisyysjuhlan ja vastaa syksyn lakkiaisten sekä penkkareiden järjestelyistä.
- Rehtori pitää opiskelijoille ylioppilaskirjoitusinfon ennen syksyn ja kevään ylioppilaskirjoituksia elokuun ja helmikuun lopussa.
- Opinto-ohjaaja seuraa yhteistyössä ryhmänohjaajan kanssa, että jokaisen opiskelijan päättötodistuksen kriteerit täyttyvät.
- Opinto-ohjaaja vastaa jokaisen opiskelijan jatko-opiskelusuunnitelman laadinnasta osana henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.
- Opinto-ohjaaja tutustuttaa opiskelijoita jatko-opintomahdollisuuksiin oppilaitosvierailuilla ja erilaisilla esittelyillä.
- Opinto-ohjaaja perehdyttää opiskelijat hakujärjestelmään ja järjestää hakujen aikana avoimien ovien päivän.
- Opinto-ohjaaja vastaa yhteistyöstä TE-toimiston kanssa ja ohjaa tarvittaessa opiskelijat mm. ammatinvalintapsykologille.

Opiskeluhoultoryhmä - toimijat, tavoitteet ja toiminnan sisältö

Lukiossa toimii opiskeluhoultoryhmä, joka kokoontuu kartoittamaan opiskeluhuollon kehittämistarpeita lukukausittain ja asiakastapauksissa aina tarvittaessa. Opiskeluhoultoryhmään kuuluvat rehtori, opinto-ohjaaja, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja sekä koulukuraattori/sosiaalityöntekijä. Myös opettajat ja opiskelijan huoltajat voivat tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella osallistua opiskeluhoultoryhmän työskentelyyn.

Opiskeluhoultoryhmälle asiat ohjautuvat lähinnä opettajakunnan, opinto-ohjaajan tai koulukuraattorin kautta. Työryhmän kokouksissa sovitaan työnjaosta sekä tarvittavista toimenpiteistä aikatauluineen. Ongelmatilanteisiin pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Toimintaperiaatteena on ennaltaehkäisevä työskentely ja opiskelijan hyvinvoinnin tukeminen. Muun muassa oppilaskunnan toiminnalla pyritään edistämään yleistä hyvinvointia. Oppilaskuntaa kuullaan palveluiden riittävyys ja laadun varmistamiseksi lukuvuosittain tehtävällä kyselyllä.

Kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin ja koulupsykologin säännölliset käynnit ovat osa ennaltaehkäisevää työtä. Ensimmäinen tapaaminen on välittömästi koulun alkaessa. Kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja koulupsykologi käyttävät Wilmaa -järjestelmää, mikä mahdollistaa ammatillisten toimijoiden ja opiskelijoiden välisen sujuvan viestinnän/yhteistyön sekä ajanvarauksen.

Kouluterveydenhoitajan ja -kuraattorin vastaanottotilat ovat syksystä 2016 alkaen peruskoulun tiloissa. Koulupsykologi voi myös ottaa vastaan peruskoulun tiloissa, mutta pääasiassa käytetään terveystieteiden vastuuhoitotiloja.

Koulukuraattori aloittaa yhteistyön oppilaskunnan ohjaavan opettajan ja oppilaskunnan hallituksen kanssa syyslukukaudella 2016 tavoitteena kouluhyvinvoinnin tukeminen ja ennaltaehkäisevä työ (esim. pienimuotoisten tapahtumien järjestäminen). Koulukuraattori tukee ja ohjaa myös ystävätutoreina toimivia. Koulukuraattori pitää päivänavauksia ja vierailee muutoinkin lukiossa tapaamassa opiskelijoita.

Kouluterveydenhuollon tehtävänä on omalta osaltaan tukea jokaista opiskelijaa ylläpitämään omaa terveyttään ja ohjata opiskelijaa terveiden elämäntapojen pariin. Tavoitteena on tukea nuoren opiskelijan tasapainoista ja yksilöllistä kehitystä. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille suunnataan tehostettua terveydenhoitoa. Opiskelijaterveydenhuoltoon kuuluu mm. terveydentilan seuranta ja arviointi (terveystarkastukset), kutsuntaikäisten terveystarkastukset, jatkotutkimuksiin tai hoitoon ohjaaminen, ehkäisyneuvonta ja ensiapu koulussa tapahtuvissa tapaturmissa.

Yksittäisen opiskelijan kanssa toimitaan opiskelijalähtöisesti. Ehdoton vaitiolo ja opiskelijan intimitietin suojaaminen ovat peruseriaatteita. Opiskelijan asiassa toimitaan hänen omilla ehoillaan hänen oikeusturvaansa ja näkemyksiään kunnioittaen. Opiskeluhoollolla lähtökohta on yhteistyö huoltajien kanssa kuitenkin siten, että opiskelijan näkemys on etusijalla.

Opiskeluhoollon toimenpiteet kirjataan lupamenettelyn ja salassapitovaatimusten mukaisesti oppilaitoksen hallinto-ohjelmaan. Lukuoikeus, mikäli erillistä lupaa ei ole pyydetty, on rehtorilla, opinto-ohjaajalla ja huoltajilla. Kirjaukset tehdään asiakkaan luvalla ja opinto-ohjaaja vastaa kirjaamisesta.

Opiskeluhuollon tarpeen arviointi ja resurssien varaaminen perustuu lukuvuosittain tehtävään arvioon. Seuraavan lukuvuoden tarve arvioidaan oppilashuoltoryhmän kokouksessa kevätlukukauden lopussa

Sosiaali- ja terveysalan palvelut

Opiskelijalla on käytettävissään myös muut kunnan terveyden- ja sosiaalihuollon palvelut. Terveyskeskukseen lääkärin vastaanotolle pääsee joko varaamalla ajan itse tai kouluterveydenhoitajan kautta. Lääkärin vastaanotto on ilmainen alle 18-vuotiaalle. Mielenterveystoimistoon psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotolle sekä perhesuunnitteluneuvolaan pääsee ajanvarauksella. Tarvittaessa kouluterveydenhoitaja, opinto-ohjaaja tai koulukuraattori voi auttaa ajanvarauksessa/varata ajan, mikäli opiskelijan kanssa niin sovitaan.

Hammashuolto, joka on ilmainen alle 18-vuotiaille, toimii terveyskeskuksessa. Sosiaalityöntekijän vastaanotto on kunnantalolla.

Muut kunnan palvelut

Opiskelijoilla on mahdollisuus käyttää myös kunnan sivistystoimen palveluita, erityisesti nuorisoliikuntatoimen, kirjaston sekä "Meän opiston" tarjontaa. Lisäksi seurakunta ja kansalaisjärjestöt tarjoavat toimintaa nuorille.

a) Opiskelijan suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulukiusaamista on, jos opiskelijaan kohdistuu toistuvasti joko psyykkistä ja/tai fyysistä negatiivista toimintaa. Kiusaamiseen puututaan aina.

Kiusaaminen voi olla suoraa tai epäsuoraa. Esimerkkinä epäsuorasta kiusaamisesta on ryhmän ulkopuolelle jättäminen, välttelevä, vähättelevä ja kielteinen suhtautuminen ja selän takana puhuminen, mukaan lukien toiminta sosiaalisessa mediassa.

Kiusaamista voi epäillä seuraavissa tilanteissa:

- Opiskelija on toistuvasti yksin sekä taukojen aikana että luokkatilanteissa.
- Opiskelijan poissaolot lisääntyvät.
- Opiskelijan vastauksiin suhtaudutaan kielteisesti, nauraen tai vähätellen.
- Opiskelijaa ei haluta valita joukkueisiin/ryhmiin tai hänellä teetetään tehtäviä vastoin hänen tahtoaan.
- Opiskelija vaikuttaa ahdistuneelta tai surulliselta.

Toimintasuunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi

Kiusaamista voidaan ehkäistä seuraamalla aktiivisesti tilanteita oppitunneilla, välituntien/taukojen aikana ja muussa koulun toiminnassa. Kaikilla opiskelijoilla ja koulun koko henkilökunnalla on vastuu, että koulussa viihdytään ja voidaan hyvin. Erityinen vastuu on jokaisen ryhmän ryhmänohjaajalla ja ystävätutoreilla. Mikäli kiusaamista esiintyy, siihen tulee puuttua välittömästi.

Toimenpiteet:

Kiusaamisen havainnut opiskelija tai henkilökunnan edustaja puuttuu tilanteeseen välittömästi. Mikäli opiskelija kokee puuttumisen vaikeaksi, hän ottaa yhteyttä ryhmänohjaajan/opinto-

ohjaajaan/rehtoriin. Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja tai rehtori keskustelee asianosaisten kanssa tavoitteena tilanteen selvittäminen sekä hyväksyttävän käytöksen rajojen osoittaminen. Asian jatkokäsittely on tilannekohtainen: tarvittaessa asiaa käsitellään opettajainkokouksessa tai muussa palaverissa. Keskeistä on kuulla kaikkia osapuolia ja lähtökohtaisesti noudattaa kiusatun toivomusta asian jatkokäsittelyssä. Mikäli kiusaaminen jatkuu, ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä sekä kiusaajan/kiusaajien että kiusatun huoltajiin. Tarvittaessa asiaa käsitellään opiskelijahuoltoryhmässä ja tilanteesta riippuen, myös vanhempainillassa. Vaikeissa kiusaamistilanteissa asiassa voidaan konsultoida ja/tai viedä asia poliisille ja/tai sosiaali-terveysviranomaisille.

Kiusaamistilanteiden käsittelystä on pidettävä pöytäkirjaa. Samoin on säilytettävä kaikki asiaan liittyvä materiaali/dokumentit. Tarvittaessa kiusattu on ohjattava kirjaamaan tilanteet ja säilyttämään esimerkiksi viestit, kommentit tms. Kirjallisen materiaalin säilyttämisessä ja kaikissa asian käsittelyn vaiheissa on huomioitava salassapito ja vaitiolovelvollisuus, josta kaikkia asianosaisia on muistutettava. Ryhmänohjaaja vastaa edellä mainitusta dokumentoinnista ja huolehtii asiakirjojen säilyttämisestä oman opiskelijaryhmänsä osalta.

Oppilaskunta osallistuu toimintaohjeiden laatimiseen.

Toimintaohje väkivalta/väkivallan uhkatilanteissa

- Mikäli koulussa ilmenee fyysistä/psykkistä väkivaltaa tai väkivallan uhkaa, tilanteeseen on puututtava välittömästi. Oikean toimintatavan varmistamiseksi on arvioitava tilanne ja tilanteeseen johtaneet tekijät.
- Omalla toiminnalla on pyrittävä tilanteen rauhoittamiseen ja vältettävä aggressiota lisäävää käyttäytymistä.
- Uhkaavassa tilanteessa on arvioitava mahdollisuus perääntyä tilanteesta.
- Tärkeintä on huolehtia henkilöturvallisuudesta: sekä toisten että omasta.
- Mikäli hälytyksen tekeminen ja avun pyytäminen muulta henkilökunnalta/viranomaisilta on mahdollista, se on tehtävä välittömästi.
- Uhkaavista tilanteissa on muistettava, että aggressiivisen, päihtyneen tms. henkilön käyttäytymisen ennakointi on vaikeaa.
- Kaikista uhkaavaksi koetuista tilanteista on ilmoitettava rehtorille, joka huolehtii jatkotoimenpiteistä.
- Mikäli opiskelija on väkivaltatilanteessa osapuolena, asia viedään opiskelijahuoltoryhmän käsiteltäväksi.
- Mikäli opettaja on osallisena väkivaltatilanteessa, on otettava yhteyttä työsuojeluvaltuutettuun ja täytettävä tarvittavat lomakkeet.
- Kaikille tilanteen osapuolille on tarjottava jälkihoitoa. Jälkihoitoa voivat tarvita myös sellaiset opiskelijat ja henkilökunnan jäsenet, joihin uhka ei suoranaisesti kohdistunut.
- Rehtori vastaa tiedottamisesta huoltajille ja muille koulun ulkopuolisille tahoille.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilaitoksella on erilliset kriisitoiminta- ja turvallisuussuunnitelmat. Kriisisuunnitelmassa (Liite 4) on eritelty toimenpiteet ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa sekä opiskelijalle tarjottava tuki ja ohjaus erilaisissa vaikeuksissa. Turvallisuus- ja poistumissuunnitelmat (Liitteet 5 ja 6) ohjaavat toimintaa hätätilanteissa.

Toimintasuunnitelman taustalla oleva lainsäädäntö (LOPS)

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 5 a §:n mukaan (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan. Lain velvoite koskee myös lukioita. Oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävän tasa-arvosuunnitelman laatimisen tarkoituksen on edistää tasa-arvoa ja ennaltaehkäistä sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää. Tasa-arvo suunnittelu tukee oppilaitoksessa tehtävää muuta kehittämistyötä ja oppilaitoksen maine hyvänä, oikeudenmukaisena ja aikaansa seuraavana toimijana lisää vetovoimaa. Opiskelijalle puolestaan tasa-arvotietoisuus on tärkeä pääoma tulevaa työelämää varten.

Tasa-arvo Ylitornion yhteiskoulun lukiossa

Ylitornion yhteiskoulun lukion tasa-arvosuunnitelma laaditaan henkilökunnan ja oppilaskunnan yhteistyönä kolmeksi vuodeksi siten, että suunnitelman tarkistetaan vuosittain. Tasa-arvosuunnitelma perustuu kyselynä tehtyyn kartoitukseen nykytilanteesta. Kyselyn keskeisiä teemoja ovat tasa-arvon toteutuminen muun muuassa opetustilanteissa, opetuksen järjestämisessä, ohjauksessa ja opintojen arvioinnissa. Lisäksi kyselyssä kiinnitetään huomiota seksuaaliseen häirintään ja sukupuolen tai sukupuolisen suuntautuneisuuden tai sukupuoli-identiteetin perusteella tapahtuvaan häirintään. Sukupuolivähemmistöön kuuluvien yksityisyyttä tulee kunnioittaa eikä tällaisia salassa pidon ja yksityisyyden piiriin sisältyviä asioita pyritä kyselyllä selvittämään. Kysely toteutetaan lukuvuoden viimeisellä jaksolla.

Yhdenvertaisuus Ylitornion yhteiskoulun lukiossa

Laki yhdenvertaisuudesta kieltää sukupuoleen perustuvan syrjinnän ja edellyttää sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä. Ylitornion yhteiskoulun lukiossa arvioidaan ja edistetään yhdenvertaisuuden toteutumista ja varataan opiskelijoille ja heidän huoltajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi yhdenvertaisuuden edistämisessä. Yhdenvertaisuuden toteutumista arvioidaan lukuvuosittain tehtävällä kyselyllä (lukuvuoden viimeinen jakso).

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Syrjintä voi olla välitöntä/suoraa tai välillistä/epäsuoraa.
Välitön syrjintä on tasa-arvolain mukaan:

- naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella
- eri asemaan asettamista raskaudesta tai synnytyksestä johtuvasta syystä
- eri asemaan asettamista sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella

Välillinen syrjintä on tasa-arvolain mukaan:

- eri asemaan asettamista sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella, mikäli tällainen peruste tai käytäntö aiheuttaa tosiasiallisesti epäedullisen aseman

Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi syrjintää on myös häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Häirintä

Häirinnällä tarkoitetaan käyttäytymistä, joka loukkaa ihmisarvoa. Jokaisella ihmisellä on yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet riippumatta syntyperästä, etnisestä taustasta, poliittisesta tai sukupuolisesta suuntautumisesta, terveydentilasta tai muusta vastaavasta tekijästä. Henkilön ihmisarvoa loukkaava käyttäytyminen on häirintää, mikäli loukkaava käyttäytyminen johtuu jostakin edellä mainitusta syystä, esimerkiksi terveydentilasta. Keskeistä on henkilön oma kokemus psyykkisestä ja/tai fyysisestä uhkasta. Fyysiseen uhkaan liittyy myös aina psyykkinen kaltoinkohtelu ja häirintä on ymmärrettävä laajasti: se voi olla fyysistä väkivaltaa, vihapuhetta, epäasiallista puhetta, epäsosiaalisia viestintää sosiaalisessa mediassa, ilmeitä, eleitä jne. Häirintää käsitellään myös kiusaamisen yhteydessä, liitteessä 3.

Positiivinen erityiskohtelu

Positiivinen erityiskohtelu ei ole syrjintää, kun tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen tai syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen. Esimerkiksi vammaisuuden perusteella järjestettävät toimenpiteet eivät ole syrjintää, jos toimenpiteiden tavoitteena on antaa vammaiselle opiskelijalle yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskeluun. Sama positiivinen erityiskohtelu koskee kaikkia sellaisia tilanteita, joissa opiskelijan voidaan arvioida olevan erityistuen tarpeessa. Esimerkiksi opiskelijahuoltoryhmän tai muun asiantuntijan näkemys/lausunto oikeuttaa opiskelun mukauttamiseen/tarvittaviin tukitoimenpiteisiin kuitenkin siten, että opiskelun tavoitteet täyttyvät.

YLITORNION YHTEISKOULUN LUKION SUUNNITELMA KURINPITOKEINOJEN KÄYTTÄMISESTÄ JA NIIHIN LIITTYVISTÄ MENETTELYTAVOISTA

Liite 10

Tämän suunnitelman tarkoituksena on taata omalta osaltaan turvallinen opiskeluympäristö, työrauha, sisäinen järjestys ja opiskelun esteetön sujuminen kaikille opiskelijoille ja kouluyhteisössä toimiville henkilöille.

Ylitornion yhteiskoulun lukiossa noudatetaan lukiolain 21.8.1998/629 ja lukioasetuksen 6.11.1998/810 määräyksiä koskien opiskelijan turvallisuutta ja kurinpitoa. Suunnitelmassa määritellyjä toimenpiteitä sovelletaan lukion opiskelijoihin sellaisissa rike- ja häiriötilanteissa, joita ei saada sovittua muuten tai jotka vaativat hallinnollisia toimia.

Lukio-opiskelijan velvollisuuksista säädetään lukiolaissa (Lukiolaki (629/1998), 25§) seuraavaa:

- Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta.
- Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.
- Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974), (30.12.2013/1268).

Henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä

Opetushenkilöstö perehdytetään kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämiseen käymällä läpi suunnitelma joka lukuvuoden alussa ja aina tarpeen vaatiessa.

Suunnitelmasta tiedottaminen

Suunnitelma, järjestyssäännöt ja laissa säädetyt kurinpitokeinot käydään läpi lukuvuoden alussa ryhmänohjauksessa. Opas on kaikkien nähtävillä lukion www-sivuilla. Suunnitelmaa ja sen toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan osana Ylitornion yhteiskoulun lukion opetussuunnitelman yhteisen osan arviointia.

Kurinpidolliset keinot

Opiskelija, joka häiritsee opetusta, rikkoo järjestyssääntöjä, käyttäytyy uhkaavasti tai vaarantaa turvallisuutta rangaistaan kurinpidollisesti

1. Kirjallisella varoituksella
  - Kirjallisen varoituksen antaa koulutuksen järjestäjä tai mikäli koulutuksenjärjestäjä niin päättää, lukion rehtori
2. Opetustilanteesta poistamalla
  - Opiskelijan määräämisestä poistumaan luokkahuoneesta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi ja opiskelijan määräämisestä poistumaan muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, päättää oppituntia tai muuta opetustilaisuutta pitävä opettaja.
  - Opiskelijan määräämisestä poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta päättää rehtori tai opettaja.

3. Erottamalla oppilaitoksesta enintään yhdeksi vuodeksi
  - Opetuksen epäämisestä enintään kolmeksi päiväksi päättää rehtori. Opiskelijan erottamisesta määräajaksi, enintään vuodeksi, päättää johtokunta.
4. Pidättämällä oikeus opiskeluun
  - Opiskelu-oikeuden pidättämisestä päättää lukion johtokunta.

Menettelytavat

Kaikista toimenpiteistä ilmoitetaan myös opinto-ohjaajalle, joka (yhdessä rehtorin kanssa) päättää opiskeluhooltoon liittyvistä mahdollisista jatkotoimenpiteistä.

Rike, teko tai laiminlyönti	Toimenpide	Vastaava hlö	Huomioitavaa	Muutoksenhaku
Oppitunnin toistuva häirintä tai järjestyssääntöjen vastainen käytös huomautus annettu	Ohjauskeskustelu	Opettaja		
Vilppi tai sen yritys	Ohjauskeskustelu, ks. OPS 6.2.1.3	Opettaja	Merkitään Wilmaan, ryhmänohjaaja ilmoittaa huoltajalle.	
Tupakointi kielletyllä alueella, huomautus annettu	Ohjauskeskustelu	RO	Merkitään Wilmaan, ryhmänohjaaja ilmoittaa huoltajalle.	
Oppitunnin tai tilaisuuden vakava häirintä	Pyydetään poistumaan tai poistetaan opetustilasta tai tilaisuudesta	Opettaja tai rehtori	Merkitään Wilmaan, ryhmänohjaaja ilmoittaa huoltajalle. Toimintaohjeet: Ks. Lukiolaki 26, 26 a, 26 b, 26 c § (13.6.2003/478)	
Toistuva, vakava oppitunnin häirintä, jatkuu ohjauskeskustelun jälkeen	Kirjallinen varoitus (hallintopäätös)	Rehtori	Toimintaohjeet: Ks. Lukiolaki 26, 26 a, 26 b, 26 c § (13.6.2003/478)	Hallinto-oikeus (586/1966). Valitus tehtävä 14 pv kuluessa tiedoksisaannista.
Toistuva vilppi tai sen yritys.	Kirjallinen varoitus (hallintopäätös)	Rehtori		
Toistuva tupakointi kielletyllä alueella, jatkuu ohjauskeskustelun jälkeen	Kirjallinen varoitus (hallintopäätös)	Rehtori		
Väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen	Kirjallinen varoitus (hallintopäätös)	Rehtori		
Muut vastaavat vakavat rikkeet, teot tai laiminlyönnit	Kirjallinen varoitus (hallintopäätös)	Rehtori		
Vakava rike. Jos toiminta jatkuu kirjallisen varoituksen jälkeen.	Erottaminen (hallintopäätös)	Johtokunta	Toimintaohjeet: Ks. Lukiolaki 26, 26 a, 26 b, 26 c § (13.6.2003/478)	Hallinto-oikeus (586/1966). Valitus tehtävä 14 pv kuluessa tiedoksisaannista.
Jos on ilmeistä, ettei opiskelija aio jatkaa opintojaan (ohjauskeskusteluja käyty)	Eronneeksi katsominen	Rehtori ja johtokunta	Rehtori antaa mahdollisuuden tulla kuulluksi (kirjallinen ilmoitus), johtokunnan päätöskirje.	Aluehallintoviranomainen (586/1966)

Järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoituksena on taata jokaiselle kouluuyhteisön jäsenelle turvallinen, rauhallinen ja viihtyisä työympäristö. Säännöt koskevat kaikkia kouluuyhteisön jäseniä sekä koulussa vierailevia henkilöitä. Säännöt ovat voimassa koulun alueella, koulupäivän, opintoretkien ja yhteisten tilaisuuksien aikana. Opintoretkien aikana järjestyssääntöjä voidaan tarvittaessa täydentää matkaa koskevilla erityisillä lisäsäännöillä. Sääntöjen rikkomisesta voidaan rangaista lukion kurinpitokeinojen käyttämisen suunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden mukaisesti (Liite 8) tai lukiolain 26 §:n mukaisesti.

1. Koulun alue

Koulun alue rajoittuu koulurakennukseen ja koulun tonttiin. Tiet eivät ole koulun aluetta. Jos opetusta tai tapahtumia järjestetään muualla kuin koulurakennuksessa tai piha-alueella (kuntotalo, nuorisotalo, perusopetuksen tilat, majoitustilat ja vierailukohteet matkoilla), tilat katsotaan toiminnan ajankohtana soveltuvien osin koulun alueeksi.

2. Koulupäivä

Koulupäiväksi katsotaan Wilmaan merkityn työjärjestyksen mukainen työpäivä kouluruokailuineen. Normaali koulupäivä sijoittuu maanantaista perjantaihin klo 8.00-16.00 väliselle ajalle. Mikäli koulu järjestää normaalin koulupäivän ulkopuolella opetusta tai opintoretken, sen kesto katsotaan kokonaisuudessaan kouluajaksi, vaikka sitä ei olisikaan merkitty Wilmaan.

3. Koulun tai oppilaskunnan järjestämät yhteiset tilaisuudet

Koulun tai oppilaskunnan järjestämät yhteiset tilaisuudet (juhlat, toimintapäivät, yleisöluennot, vierailut jne.) koskevat työjärjestyksestä riippumatta kaikkia opiskelijoita ja ne katsotaan kouluajaksi. Ryhmänohjaajat osallistuvat tilaisuuksiin ryhmänsä mukana, mikäli osallistumiselle ei ole erityistä estettä.

4. Yleiset säännöt

4.1. Oppilaan on jätettävä kulkuvälineensä niille varatuille paikoille, jotta esteetön kulku koulun alueelle ja koulurakennukseen on mahdollista. Pysäköinti varatuille paikoille on kiellettyä.

4.2. Päälysvaatteita ja ulkokenkiä säilytetään niille tarkoitetuilla paikoilla. Pipot, lippalakit yms. päähineet otetaan päästä pois oppitunnin ajaksi. Laukkuja tai kenkiä ei saa turvallisuussyistä jättää kulkureiteille esim. eteisen lattialle tai ovien eteen.

4.3. Päivänavaus kuunnellaan siinä luokassa, jossa opiskelijan oppitunti alkaa.

4.4. Oppitunnit alkavat ja päättyvät työjärjestyksessä ilmoitettuina aikoina. Jos opettaja ei 5 minuutin kuluessa tunnin alkamisesta ole saapunut luokkaan, opetusryhmän on ilmoitettava siitä kansliaan.

4.5. Opiskelijalla tulee olla oppitunnilla mukanaan tarvittavat oppikirjat, opiskeluvälineet toimintavalmiina (mm. iPad ladattuna) ja muut varusteet.

4.6. Kännyköitä ei saa käyttää oppituntien aikana, mikäli se häiritsee opiskelutilannetta. Koetilaisuudessa kännykät tulee jättää reppuun tai valvojan pöydälle.

4.7. Kuulokkeiden käyttöön oppituntien aikana pyydetään opettajalta lupa.

4.8. Ruokailuun mennään vain siihen varattuna aikana. Ruokasalissa tulee käyttäytyä rauhallisesti siisteyttä ja hyviä tapoja noudattaen. Päällysvaatteet viedään ennen ruokasaliin menoa niille tarkoitetuille paikoille. Pipot, lippalakit yms. päähineet otetaan päästä pois ruokailun ajaksi.

4.9. Tupakointi, nuuskaus sekä päihteiden ja huumeiden käyttö ja hallussapito on kielletty koulupäivän aikana koulun alueella ja koulun tai oppilaskunnan järjestämässä yhteisissä tilaisuuksissa sekä opintoretkillä. Opiskelija ei saa esiintyä koulun alueella, koulupäivän aikana, koulun tai oppilaskunnan järjestämässä yhteisissä tilaisuuksissa tai opintoretkillä päihteiden tai huumeiden vaikutuksen alaisena.

4.10. Koulun omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti. Opiskelija on velvollinen korvaamaan koulun omaisuudelle tahallaan tai varomattomuudesta aiheuttamansa vahingon vahingonkorvauslain (412/1974) mukaisesti. Aiheutuneesta vahingosta on viipymättä ilmoitettava kansliaan, jollekin opettajalle tai siivoojalle.

4.11. Tapaturman sattuessa ilmoitetaan siitä viipymättä jollekin koulun henkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä ja annetaan mahdollisuuksien mukaan tarvittava ensiapu.

4.12. Kouluyhteisön jäsenen on huolehdittava siitä, että koulu ja sen ympäristö säilyvät siisteinä.

5. Opiskelua koskevat säännöt

5.1. Opiskelijan tunnilta myöhästymisestä tehdään tuntimerkintä Wilmaan. Opiskelija katsotaan myöhästyneeksi, jos hän saapuu opetustilaan sen jälkeen, kun opettaja on aloittanut opetuksensa tai kun päivänavaus on alkanut. Myöhästymisen selvitetään opettajalle viimeistään tunnin loputtua.

5.2. Jos opiskelija ei pääse kouluun esim. äkillisen sairastumisen tai muun ennakoimattoman synn vuoksi, huoltajan on merkittävä poissaolo Wilmaan tai ilmoitettava siitä ryhmänohjaajalle.

5.3. Jos opiskelijan poissaoloa ei ole merkitty Wilmaan etukäteen, opettaja merkitsee opiskelijan poissaolon tunnilta selvittämättömäksi. Huoltajan on selvítettävä kaikki opettajan selvittämättömäksi merkitsemät poissaolot Wilmaan tai ryhmänohjaajalle jälkikäteen.

5.4. Jos opiskelija sairastuu koulupäivän aikana, hän saa poistua koulusta ilmoitettuaan asiasta ryhmänohjaajalle tai ryhmänohjaajan poissa ollessa jollekin opettajalle tai kansliaan.

5.5. Ryhmänohjaaja voi myöntää luvan hyväksyttävästä syystä 1-3 päivää kestäväan etukäteen tiedossa olevaan poissaoloon.

5.6. Rehtori voi myöntää luvan hyväksyttävästä syystä 4-10 päivää kestäväan etukäteen tiedossa olevaan poissaoloon tai erityisestä syystä opintojen pidempiaikaiseen keskeytykseen.

6. Muut määräykset

6.1. Niissä kohdin, joista järjestyssäännöissä ei määrätä, noudatetaan voimassa olevaa lukiolakia ja -asetusta, muita lakeja, asetuksia ja määräyksiä sekä rehtorin ohjeita ja hyviä tapoja.

7. Järjestyssääntöjen muuttaminen

7.1. Järjestyssääntöjä voidaan tarkistaa ja muuttaa tarvittaessa.

25 §**Opiskelijan velvollisuudet**

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). (30.12.2013/1268)

26 § (13.6.2003/478)**Kurinpito**

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitorangaistuksia.

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. (30.12.2013/1268)

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

26 a § (13.6.2003/478)**Menettely kurinpitoasiassa ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano**

Ennen 26 §:n 1 tai 4 momentissa tarkoitettua päätöstä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti taikka epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 26 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäamisestä tarvittaessa oppilaitoksen sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Edellä 26 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä tulee antaa päätös, ja 26 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden tulee kirjata.

Opiskelijan määräaikaista erottamista tai asuntolasta erottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, ellei koulutuksen järjestäjä tai hallinto-oikeus toisin päättää. Päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaista erottamisesta tai asuntolasta erottamisesta päätetään.

Rehtorin ja opettajan päätösvallassa 26 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun asiasta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamisesta ja opiskelusta pidättämisestä päättää koulutuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin. Kirjallisen

varoituksen antamisesta voi koulutuksen järjestäjän niin päättäessä päättää myös oppilaitoksen rehtori. (30.12.2013/1268)

26 b § (13.6.2003/478)

Häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata 26 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon 26 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua opetuksen epäämisestä.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Rehtori ja opettaja voivat 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

26 c § (13.6.2003/478)

Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun

Sinä aikana, jolloin opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syystä saa aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä. Jos tuomioistuin on vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti.

Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta. Opiskelija saadaan kuitenkin erottaa määräajaksi tai erottaa opiskelija-asuntolasta, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

26 d § (30.12.2013/1268)

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine. Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Pykälässä säädetty oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetus suunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

26 e § (30.12.2013/1268)

Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Pykälässä säädetty oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

26 f § (30.12.2013/1268)

Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 26 d ja 26 e §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee oppilaitoksissa suunnitella ja ohjeistaa.

Edellä 26 d §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

26 g § (30.12.2013/1268)

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Edellä 26 d §:ssä tarkoitetut opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

(Lähde: Salmenkivi Eero, Arviointitaksonomiat, Helsingin yliopisto)

Arvosana 10 = opiskelija luo ja muodostaa

Arvosana 9 = opiskelija arvioi ja vertailee

Arvosana 8 = opiskelija analysoi ja päättelee

Arvosana 7 = opiskelija soveltaa, ratkaisee, kokeilee

Arvosana 6 = opiskelija ymmärtää, käsittää, määrittelee

Arvosana 5 = opiskelija tietää, muistaa, tunnistaa

Bloomin taksonomia (prof. Tirri)

TASO	PAINOPISTE	TAVOITE	VERBIT
1 TIETO	Tunnistaminen ja toistaminen	Tietämisen osoittaminen	Luettele, toista, kuvaile, määrittele, tunnista, otsikoi
2 YMMÄRRYS	Tiedon merkitys ja tarkoitus	Ymmärtämisen osoittaminen	Selitä, kuvaa, tiivistä tulkitse, laajenna, muokkaa, mittaa
3 SOVELLUS	Tiedon käyttäminen uusissa tilanteissa	Soveltamisen osoittaminen	Havainnollista, sovelta, käytä, löydä ratkaisuja, suoriudu, ratkaise, valitse keinot
4 ANALYYSI	Tiedon jakaminen osiin ja luokittelu	Olellaisen tiedon, osaamisen, taitamisen osoittaminen	Analysoi, debatoi, erottele, yleistä, tee johtopäätöksiä, jäsennä, päätele
5 SYNTEESI	Luovien, omaperäisten ratkaisujen esittäminen	Yhteenvetojen, kokonaisuuksien luominen	Luo, suunnittele, tuota, yhdistele
6 ARVIOINTI	Tiedon arviointiin soveltuviin kriteerien kehittäminen ja	Kriittisen ajattelun taitojen osoittaminen	Vertaile, valitse, arvioi, päätele, kontrasto kehitä kriteerit, arvostele

